

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

026000334240

Αρ. εφ. 139097

ΚΟΡΙΤΣΑΣ ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ
ΕΚ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(ἐν τῷ Ν. Πάρισι, Ἀθήναι 1937, Μαΐου.

1937

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Γ. Ν. ΚΑΡΑΜΑΛΕΓΚΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ 27
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΟΡΙΤΣΑΣ ΕΥΛΟΓΙΟΥ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ-ΦΑΝΑΡΙΟΝ !

Ήτο έαρινή πρωΐα, ότε κατεπλεύσαμεν εις τόν Γαλατάν. Μετά πάροδον 33 έτών βλέπω καί πάλιν τήν βασιλεύουσαν τών πόλεων, τήν πόλιν τών όνείρων. Ή μέν κίνησις έφαινετο όλίγον χαλαρά, ούχι όπως έγνώριζον τόν πολυτάραχον Γαλατάν, άλλ' αί άναστατώσεις έν τή ψυχή μου όπως τά κύματα τοϋ Βοσπόρου. Αί παραστάσεις, ώς έν κινηματογραφική ταινία, ή μία διαδέχεται τήν άλλην, καί πᾶσαι άποκορυφούνται εις τόν πελώριον θόλον τής άγίας Σοφίας. Ίδου τό θαύμα τής χριστιανικής άρχιτεκτονικής. Προβάλλει σεμνότατον, λιτότατον έξωθεν, όσον είναι μεγαλοπρεπέστατον έσωθεν. Ίδου έξ άλλου ό πολυκύμαντος Βόσπορος, εύτινος τερπνότερον καί έρασμιώτερον ένδιαίτημα δέν εύρον αί Μυϋσαι. Μόλις ήγκυροβολήσαμεν ή άλβανική έκκλησι. έπιτροπή γίνεται άντικείμενον ζωηρών έκδηλώσεων έκ μέρους τοϋ αναμένοντος όχλου τών όρθοδόξων καί δή τών 'Αλβανών καί 'Ηπειρωτών. 'Απαγορεύεται ή άνοδος επί τοϋ άτμοπλοίου καί αναμένουσιν άνυπομόνως τήν έξοδόν μας. 'Εξαιρούνται μόνον οί διπλωμάται καί άνέρχεται ό εύγενέστατος καί λαμπρός γεν. Πρόξενος τής 'Αλβανίας κ. Ίσάφ Τζατζούλης, όστις καί μάς παρουσίασε εις τήν άντιπροσωπείαν τής άλβανικής παροικίας.

Συγκινητική συνάντησις. Τό όρμέμφυτον τής φιλοπατρίας τοϋ 'Αλβανοϋ--'Ηπειρώτου κινείται ζωηρότατα, νομίζουνσι ότι έχουνσιν ένώπιον αύτών όλόκληρον τήν πατρίδα. Ή έκκλησία παρ' αύτοίς συμβολίζει τό πᾶν. Εις ταύτην δέ τήν περίστασιν ή άντιπροσωπεία μας παριστᾶ κάτι τό έξαίρετον. Εΐμεθα οί άγγελοι τής ειρήνης, τής χαρᾶς, ήν σκορπίζει εις όλόκληρον τόν άλβανικόν λαόν ή πατριαρχική εύλογία ής επί 15ετίαν στερείται, ένεκα τής έπικρατούσης έν τή νεοσυστάτῳ άλβανικῇ

κράτει ἐκκλησιᾶς ἀναρχίας. Ἐν τῷ συνωστισμῷ ἐκείνῳ προβάλλει μία σεμνὴ φυσιογνωμία, εἶναι ὁ μέγας ἀρχιεπίσκοπος τῶν πατριαρχείων κ. Γρηγόριος, ὁ ἀγαθώτατος Ἑπειρώτης, ὅστις ἦλθε νὰ παραλάβῃ τὴν ἁλβ. ἀντιπροσωπείαν διὰ τοῦ πατριαρχ. αὐτοκινήτου. Βεβαίως, ἐὰν δὲν παρουσίαζεν ἑαυτόν, οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ πατριάρχου ἐμφανισθέντα ἐν λαϊκῇ περιβολῇ μετ' ἡκρωτηριασμένης κόμης καὶ γενείου. Ἡ Τουρκικὴ δημοκρατία ἣτις θέλει τὰ πάντα καινὰ, δὲν ἠνέχθη οὔτε τὸ ἱεροπρεπὲς ἔνδυμα. Περιωρίσθη μόνον ἐντὸς τῶν ναῶν καὶ τοῦ περιβόλου αὐτῶν, ὅπως καὶ ἐντὸς τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐξαιρέσει τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὅστις διατηρεῖ πάντοτε τὰ ράσα. Τὰ ράσα λοιπὸν ἀφηρέθησαν, ἀλλ' ἔμεινεν ἡ ἱεροπρέπεια καὶ τὰ ἄλλα προτερήματα τῶν κληρικῶν, ἅπερ ὑπὸ τὸ μακρὸν κρύπτονται ἐπανωφόριον. Καὶ ἀπεδείχθη διὰ μυριοστὴν φορὰν, ὅτι τὸ ράσον δὲν κάμνει τὸν παπᾶν. Εἰσῆλθομεν εἰς τὸ πατριαρχικὸν αὐτοκίνητον, ἀπὸ τῆς γεφύρας τοῦ Γαλατᾶ ἀντικρύσαμεν τὸ περίφημον «Κατάστενον» ἦτοι τὸν Κεράτιον κόλπον, ὅστις δίκην ποταμοῦ διεισδύει εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐξικνεῖται εἰς βάθος τριῶν ὥρων διὰ νὰ δεχθῇ εἰς τὸ τέρμα δύο ποταμούς. Οὗτοι ρίπτοντες τὰ λευκὰ ὕδατα εἰς τὸ θερινὸν μαρμάρινον τῶν Σουλτάνων, σχηματίζουσιν ἀφρόεντας καταρράκτας.

Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐφθάσαμεν περὶ ἐνάτην ὥραν. Εἶναι τώρα ἡρεμα καὶ γαλήνια ἐκεῖ τὰ πάντα καὶ τὸ ἄλλοτε ἡφαιστειῶδες καὶ πολυθόρυβον Φανάριον, εἶναι ἐν σεμνότητι καὶ κατανυκτικῶν μοναστήριον, ὅπου ἐδρεύει ἡ πατριαρχικὴ μεγαλειότης, ἡ κορυφὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἄν καὶ ἐμειώθη πολὺ ἡ ἐξωτερικὴ μεγαλοπρέπεια, δὲν ἐξέλιπεν ὅμως οὐδεμία τοῦ πρωτοκόλλου τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς λεπτομέρεια. Συνεχίζεται ἀσπρεγκλίτως ἡ σεμνὴ παράδοσις καὶ τὴν μείωσιν τῆς ἐξωτερικῆς λάμπσεως ἀναπληροῖ ἡ πνευματικὴ ὑπεροχὴ, ἣτις πάντοτε ἐκδηλοῦται ἀνωτέρα εἰς τὰς δεινὰς περιστάσεις τῆς ἱστορίας τῆς ἐκκλησίας. Ἦτο Κυριακὴ Δευτέρα τῶν νηστειῶν, καὶ ἀντικρύσαμεν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Βενιαμὴν τὸν Α', μετὰ τῆς σεμνῆς ἀκολουθίας τῶν ἀξιωματούχων τῆς Πατριαρχ. αὐλῆς εἰσερχόμενον εἰς τὸν ναόν, ἵνα χοροστατήσῃ. Γλυκεῖα καὶ μεγαλοπρεπὴς ἀντήχησεν ἡ μελωδία τοῦ «Εἰς πολλὰ ἔτη δέσποτα», ἐνῶ ἡ χαριτόβρυτος μορφή τοῦ Πατριάρχου προβάλλει.

Ἐποῖα συγκίνησις εἰς ἡμᾶς προσατενίσαντας τὸ πρῶτον τὸν μάρτυρα οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ! Τὴν συγκίνησιν ταύτην ἐπέτεινεν ἡ κατανεκτικὴ βυζαντινὴ τῶν Καταβασιῶν ψαλμωδία, ὑψιπειτῆς, θεία, οὐρανία. Ἐπληρώθη ὁ ἀπέραντος χώρος τοῦ Πατρ. ναοῦ ἤχου καθαροῦ ἑορταζόντων καὶ ἀγγελικῆς μελωδίας. Ὅποῖον δῶρον θεῖον ἀπώλεσαν οἱ τοῦ ἐλευθέρου κράτους Ἕλληνες ἀντεισαγαγόντες τὴν ξενόφωνον κοσμικὴν τετραφωνίαν. Καίτοι ὁ ἄρχων πρωτοψάλτης ὑπηρετεῖ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη, ὁ ἐμπνευσμένος Ἰάκωβος Ναυπλιώτης, ὁ θεσπέσιος ἀοιδός, δταν ψάλλῃ λησμονεῖ ἑαυτόν, λησμονεῖ τὰ ἔτη αὐτοῦ, ἐνθουσιᾷ καὶ αἵρεται εἰς ὕψη οὐράνια, καὶ συναρπάζει τοὺς πάντας. Ἐποῖα ἀπόλαυσις νὰ ἀκούῃ τις τοιούτους ψάλτας !

Ἐπὶ 20 ἡμέρας σχεδὸν ἐφιλοξενήθημεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, παρακαθήμενοι ἐπὶ τῆς Πατριαρχ. τραπέζης. Δὲν ὑπάρχει μεγαλυτέρα ἀπόλαυσις νὰ συντρώγῃ τις μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας ! Ἡ τράπεζα νηστήσιμος μὲν, ἀλλὰ πλουσία εἰς ποικιλίας, ὑπενθύμιζεν ὑμῖν τὰς τοιαύτας ἐν ταῖς πανηγύρεσι τῶν κοινοβίων τοῦ ἁγίου Ὁρους. Εἰς τὰς Τετράδας καὶ Παρασκευὰς δὲν ὑπῆρχεν οὔτε ἔλαιον. Ὁ ἀσκητικὸς αὐτὸς βίος προσέβαλε κατὰ πρῶτον τὸν στόμαχον τοῦ συνοδεύοντος ἡμᾶς λαϊκοῦ μέλους τῆς ἐπιτροπῆς κ. Ἰωσήφ Κέδη, πρῶην ὑπουργοῦ τῆς Ἀλβανίας, μετ' ὀλίγον ἀπεμάκρυνε καὶ τὸν ἅγιον Δυρραχίου καὶ Τυράνων κ. Χριστοφῆρον Κίσσην. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεήμων Κυτόκος ἐφιλοξενεῖτο τὸ πλεῖστον ἐκτὸς τῶν Πατριαρχείων ὑπὸ συγγενῶν. Ὡστε εἰς τὸν ὑποφαινόμενον μόνον ἔλαχεν ἡ μεγίστη τιμὴ νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ πάντοτε τὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Πατριαρχικῆς τραπέζης. Ἡ πλουσία εἰς ὀστρακοδέρματα καὶ μαλάκια θάλασσα τῆς Κων)πόλεως καθιστᾷ τὴν νηστείαν ἀνεκτὴν. Ἀλησμόνητα θὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς δύο φαγητά, ὁ ἀξιόλογος πολιτικός χαλβᾶς καὶ ἡ πολιτικὴ ἀγκινάρες. Καὶ ταῦτα μὲν πάντα καλὰ, ἀλλ' ἡ σπουδὴ μεθ' ἧς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τρώωσιν οἱ συνδαιτυμόνες τῆς Πατριαρχ. τραπέζης ἀντιστρατεύεται εἰς τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς. Ὁ Πατριάρχης ἦν πάντοτε ὁμιλητικὸς καὶ εὐχαρὶς καὶ προσεπάθει διὰ τῆς εὐρυμαθείας αὐτοῦ νὰ δώσῃ τὴν ὄψιν τραπέζης δειπνοσοφιστῶν (καίτοι τὸ δεῖπνον δὲν ἔτρωγε), ἀλλὰ τὸ αὐστηρόν πρῶτόκολλον ἠνάγκαζεν αὐτόν νὰ ἀποβλέπῃ διαρκῶς εἰς

τὴν κλεψύδραν. Συνήθως παρεκάθηντο καὶ τινες τῶν συνοδικῶν ἀπαραιτήτως δὲ ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος ὃν ἀνεπλήρου ἐνίστε ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἢ ὁ μέγας ἀρχιδιάκονος.

Ὁ Πατριάρχης παρ' ὅλων τὸ βάρος τῆς ἡλικίας ἦν πάντοτε παρῶν, ὅπου ἐκάλει αὐτὸν τὸ καθήκον, καὶ ἐξέχεε δαψιλῶς τὴν πατριαρχικὴν χάριν καὶ εὐλογίαν. Ἀγαθώτατος, εὐφυής, συνενῶν μετὰ τῆς πολυμαθείας καὶ τὴν χαριτολογίαν, γνωρίζων νὰ περιποιῇται τοὺς πάντας καὶ νὰ κατακτᾷ τὸν ἄνθρωπον. Μορφὴ ἀσκητικὴ καὶ τρόποι ἀπλοὶ καὶ ἀπέριττοι, ὅπου πολλάκις τὸ πατριαρχ. ἀξίωμα ἤρχετο εἰς ἀντίφασιν. Οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ τὸ πλεῖστον εὕρισκοντο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐργαζόμενοι εἰς διαφόρους ἐπιτροπὰς. Ἀεικίνητοι, εὐπροσήγοροι, ἐγκυκλοπαιδικώτατοι, πατριῶται, ἔχοντες βαθεῖαν ἐπίγνωσιν τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἀποστολῆς, πλήρεις ζωῆς καὶ αὐταπαρνήσεως μιμούμενοι τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν. Εἰς τὰς πιέσεις καὶ τοὺς περιορισμοὺς τῶν κυβερνητῶν εὕρισκουσι πάντοτε τρόπον νὰ μετριάζωσι τὸ κακὸν καὶ νὰ σώζωσι τὸ γόητρον τῆς ἐκκλησίας καὶ ὅτι δυνατόν ἐκ τῶν προνομίων ὅπερ κατ' οὐσίαν ἀπὸ πολλοῦ ἔχουσι καταλυθῇ. Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ δύναμις τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἶναι ἀκατάλυτος· διότι εἶναι θεμελιωμένα ἐπὶ τῆς πέτρας «καὶ πύλαι ἁδου οὐ κατισχύσουσιν» ὡς εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἀρχηγὸς καὶ θεμελιωτὴς τῆς πίστεως.

Καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις ἄρχεται ἡ νέα περίοδος διὰ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ὑπενθυμίζουσα τὴν κατάστασιν τῆς ἐκκλησίας κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους. Καὶ τότε οὐ μόνον προνομιοῦχον θέσιν δὲν εἶχεν ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ κατεδιώκετο ἀγρίως ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, καὶ ὅμως ἐγκαυχωμένη ἐπὶ τῇ εἰς Χριστὸν πίστει οὐ μόνον ἐστάθη ἐπὶ τῆς ἀκλονήτου βάσεως τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου ἀλλ' ἀντεπεξῆλθε νικηφόρως καὶ ἐπέβαλε τὸ κράτος τῆς ἀληθείας ταύτης καὶ εἰς τοὺς διώκτας αὐτῆς διαδώσασα τὴν νέαν πίστιν εἰς ὅλοκληρον τὸν κόσμον. «Μὴ πεποιθατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία» ψάλλει ἡ Ἐκκλησία. Καὶ ταύτην τὴν ὑψηλὴν ἀρχὴν ἐφ' ἧς ἐκτρέφεται τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον καὶ νῦν, ἀναλαβὸν τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως καὶ διὰ τῆς ἠθικῆς μεγαλειότητος ἀντιτασσομένης κατὰ πάσης ἐπιβουλῆς ἀλλοτρίας.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο, οὐ ἐγενόμεθα μάρτυρες, συγκινεῖ ἡμᾶς καὶ παρέχει τὴν καλὴν ἐλπίδα ὅτι ἐπὶ νέων ἤδη βάσεων τὸ προπύργιον τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ συνεχίσῃ ἀπαρεγκλίτως τὰς γηραιάς καὶ σεβαστάς παραδόσεις πρὸς δόξαν τοῦ μεγάλου ὀνόματος τοῦ ἁγίου Θεοῦ. Ἐθαυμάσαμεν τὴν ἀρετὴν τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου, τὴν πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν στοργὴν καὶ ἀφοσίωσιν. Διακηρύττομεν τὴν αὐταπάρνησιν μεθ' ἧς ἀκαταπόνητως ἐργάζονται πρὸς στερέωσιν τοῦ οἴκ. θρόνου. Ὁμολογοῦμεν τὴν ἀρίστην ἐντύπωσιν, ἣν εἰς τὸν ἐπισκέπτῃν τῶν πατριαρχείων ἐμποιεῖ ἡ εὐγένεια καὶ ἡ φιλοφροσύνη τῶν νέων τῆς πατριαχ. αὐλῆς ἀξιωματούχων ἀπὸ τοῦ μεγάλου πρωτοσυγγέλου, μεγ. ἀρχidiaκόνου, ἀρχιγραμματέως καὶ λοιπῶν, ἡ προθυμία μεθ' ἧς φιλοτιμοῦνται νὰ μιμῶνται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν. Ἐν γένει ἐκ τῆς συνδιατριβῆς ἡμῶν μετὰ τῶν ἐν τοῖς πατριαρχείοις εἴμεθα κατανθουσιασμένοι, ἀνεγεννήθημεν πνευματικῶς καὶ ἠντλήσαμεν νέας δυνάμεις ἐν χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

† Ὁ Κοριτσᾶς ΕΥΛΟΓΙΟΣ ΚΟΥΡΙΛΑΣ

